

■ **สอนการพูดเป็นคำ และประโยค** การสอนคำที่มีความหมายให้กับเด็กจะเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีความต้องการที่จะเรียนรู้คำต่างๆ และต้องการที่จะใช้ภาษาพูดมากขึ้น เพราะความหมายของคำ และประโยคที่พูดจะทำให้เด็กมองเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาพูดได้มีโอกาสใช้ภาษาพูดในชีวิตประจำวัน ได้ติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่น ทำให้เกิดผลดีในด้านสุขภาพจิตและการเรียนรู้

วิธีสอน

1. ระยะเริ่มต้นของการสอนให้เลือกคำที่สามารถนำไปใช้ได้เสมอๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น เรียก พ่อ แม่ หรือบุคคลที่อยู่ในบ้าน กิน อาบน้ำ ฯลฯ
2. สอนคำนามที่เป็นรูปธรรม สามารถมองเห็นได้จากของจริง ของจำลอง หรือรูปภาพ เช่น ปาก มือ หู จาน แก้ว เสื้อ ปลา ปู กุ้ง ไก่ หมู ฯลฯ
3. เน้นสอนคำที่เป็นคำเดี่ยวก่อน แล้วจึงสอนคำคู่ หรือคำที่มีหลายพยางค์ บางครั้งจำเป็นต้องสอนเพื่อความเข้าใจภาษาก็สอนได้ โดยเด็กพูดตามทีละคำ หรือพยางค์ เช่น กางเกง (กาง-เกง) สวัสดิ์ศรี (สะ-หวัด-ดี-ศรี) แปรงสีฟัน (แปรง-สี-ฟัน)
4. หลังจากที่ได้เด็กจำได้บ้างแล้ว ให้นำคำกริยามาผสมกับคำนามให้เด็กฝึกออกเสียงคำคู่ และประโยคต่อไป เช่น พ่อกิน แม่กิน กินปลา กินปู พ่อกินปลา แม่กินปู ไก่กินปลา ฯลฯ
5. สอนซ้ำๆ เพื่อให้เด็กจำได้ และพูดได้คล่อง การเปล่งเสียงชัดเจน คงที่ เกิดความมั่นใจในการพูดและสื่อความหมายกับผู้อื่น

6. ก่อนสอนในขั้นนี้ ควรให้เด็กมีความเข้าใจภาษาก่อน และสามารถเลียนแบบการออกเสียงได้ดี

■ **การใช้คำถาม** จะเป็นการกระตุ้นให้เด็กพูดได้ดีกว่าการที่จะรอให้เด็กพูดได้เอง และดีกว่าการที่จะใช้คำสั่งให้เด็กพูด พ่อแม่บางคนจะบอกเด็กพูด และเร่งเด็ก เช่น พูดซิๆ การสอนเด็กควรถามเด็กว่านี่อะไร ให้เด็กมองสิ่งของที่ถาม ถ้าเด็กยังไม่ตอบ ไม่ควรเร่งรัด ควรเว้นระยะไว้ให้เด็กคิด และนึกคำพูดก่อน ถ้าให้เวลาเด็กนานพอสมควรแล้ว เห็นว่าเด็กยังไม่สามารถพูดออกมาได้ ให้พูดถามใหม่ 2-3 ครั้ง โดยทุกครั้งจะต้องให้โอกาสเด็กได้มีเวลาคิดคำพูด ถ้าเด็กยังตอบไม่ได้ ถามแล้วให้เด็กพูดตามคำตอบ เช่น ชี้อปาก แล้วถามว่านี่อะไร 2-3 ครั้งเว้นระยะเวลาให้เด็กได้มีโอกาสคิด ครั้งสุดท้ายที่ถามแล้วตอบนำว่า ปาก แล้วให้เด็กพูดคำว่า ปาก ตาม

■ **การแก้ไขการพูดไม่ชัด** การสอนในระยะแรกไม่ควรที่จะแก้ไขพูดไม่ชัด เพราะจะทำให้เด็กรู้สึกกลัวไม่กล้าพูด

วิธีสอน

1. ถ้าเด็กพูดไม่ถูกควรพูดคำที่ถูกต้องให้เด็กฟัง 1-2 ครั้ง
2. ห้ามดู หรือ ให้เด็กพูดซ้ำๆ หลายครั้ง
3. ถ้าเด็กพูดถูกให้กล่าวคำชมเชย หรือให้รางวัล หรือแสดงความพอใจ
4. พยายามเลือกกิจกรรมที่มีคำที่เด็กยังพูดไม่ได้มา让孩子พูดซ้ำๆ จะทำให้เด็กได้ทักษะในการพูดและแก้ไขการพูดด้วย
5. แนะนำ และสาธิต การวางตำแหน่งของอวัยวะที่ใช้ในการพูดที่ถูกต้องให้เด็กดู ถ้าไม่ทราบวิธี ควรปรึกษานักแก้ไขการพูด

พ่อแม่สอนลูกให้พูดได้

สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข

พ่อแม่สอนลูกให้พูดได้

เด็กที่พูดไม่ได้ หรือ พูดช้า ไม่ว่าจะจากสาเหตุใดๆ ก็ตาม ทำให้มีปัญหาในการสื่อความหมาย เพราะเด็กไม่สามารถบอกความต้องการของตนให้ผู้อื่นได้ทราบ พ่อแม่ หรือ ผู้ใกล้ชิดก็ไม่สามารถที่จะทราบความต้องการของเด็ก ทำให้มีปัญหาความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน เด็กจะเกิดปัญหาทางอารมณ์ และพฤติกรรม เช่น หวาดระแวง ต้อ ชน เอาแต่ใจ โมโหร้าย ไม่ยอมรับรู้สิ่งต่างๆ

การสอนลูกไม่ใช่สิ่งที่ยากเกินความสามารถของพ่อแม่ และผู้ใกล้ชิด เพราะตามหลักวิชาการแล้วเด็กจะเริ่มพูดได้ เมื่ออายุประมาณ 8-12 เดือน ภาษาพูดของเด็กจะพัฒนาขึ้นตามลำดับในช่วงวัยก่อนเรียน ดังนั้น พ่อแม่ และผู้ใกล้ชิดกับเด็กจะเป็นผู้สอนพูดเด็กได้ดีที่สุด นอกจากนี้เด็กยังต้องการความรัก ความไว้วางใจจากพ่อแม่มากที่สุดโดยสัญชาตญาณ

พ่อแม่ควรทำอย่างไร ?

การที่เราจะพูดได้ ต้องมีพัฒนาการทางการพูดตามลำดับขั้นตอน เด็กที่พูดช้า หรือ พูดไม่ได้ จะมีพัฒนาการทางการพูดไม่เป็นลำดับขั้นเนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น มีความผิดปกติทางการได้ยิน มีความบกพร่องทางสมอง หรือสติปัญญา มีปัญหาทางพฤติกรรม ฯลฯ

ดังนั้น การสอนพูดจะต้องเริ่มต้นไปตามขั้นตอนพัฒนาการทางภาษาตามลำดับขั้น

ขั้นตอนการสอนพูด

■ **กระตุ้นให้เด็กออกเสียงต่างๆ ที่สามารถทำได้** เพื่อเด็กจะได้เรียนรู้เสียง ความยาวของเสียง ระดับเสียง และวิธีทำให้เกิดเสียง เสียงที่เด็กทำในขั้นแรกนี้ จะใช้เสียงที่เด็กสามารถทำได้แล้ว จากการพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เช่น เสียงอ้อแอ้ เสียงหัวเราะ เสียงจาม เสียงในลำคอ เสียงเรอ เสียงถอนหายใจ ฯลฯ เสียงเหล่านี้จะเป็นจุดเริ่มต้น ที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาสามารถทำเสียงต่างๆ ได้ เกิดความสนุกกับการเปล่งเสียง และเล่นเสียง

วิธีสอน

1. ก่อนทำการสอน ผู้สอนจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคย และความไว้วางใจ สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง จะสามารถทำได้ดีเพราะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กอยู่แล้ว
2. เริ่มต้นสอนจากการเลียนแบบท่าทางก่อน เช่น ตบมือ โบกมือ แล้วจึงกระตุ้นให้เด็กออกเสียง
3. สอนในลักษณะของการเล่น หยอกล้อ

■ **ฝึกให้เด็กออกเสียงสระ พยัญชนะง่ายๆ ที่เด็กสามารถมองเห็นรูปปากได้ชัดเจน** เช่น เสียงสระ อา อุ อี อำ ฯลฯ เสียงพยัญชนะ ป ม ว

วิธีสอน

1. ใช้กระจกเงาในการสอน เพื่อเด็กได้มองเห็นรูปปากทั้งของตนเอง และผู้สอน ถ้าเด็กทำรูปปากไม่ถูกต้อง ผู้สอนจะต้องช่วยจับปากด้วย เพราะเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดส่วนมาก จะมีความลำบากในการทำรูปปากซึ่งการทำรูปปากนี้มีความสัมพันธ์กับความชัดเจนของการเปล่งเสียง

2. ให้เด็กจับคอของผู้สอน และของตนเอง เพราะขณะที่ออกเสียงพูดจะเกิดการสั่นสะเทือนของเส้นเสียง ทำให้เด็กทราบความสั้น-ยาวของเสียง ซึ่งจะช่วยปรับปรุงการเปล่งเสียง
3. ถ้าเด็กออกเสียงไม่ถูกต้อง หรือ ออกเสียงไม่ได้ ไม่ควรดุเด็ก ให้เน้นเฉพาะเรื่องการทำรูปปากให้ถูกต้องก่อน
4. การเปล่งเสียงในระยะแรกๆ อาจทำไม่ได้ มีเสียงเบา เสียงขาดหาย หรือการเคลื่อนไหวริมฝีปาก ลิ้นช้า หรือไม่สัมพันธ์กับการเปล่งเสียง อาจเนื่องมาจากไม่เคยมีภาษาพูดมาก่อน ขาดความมั่นใจในการพูด ขาดทักษะการกระตุ้นให้เด็กเปล่งเสียงมากๆ และสม่ำเสมอ จะช่วยให้เด็กเกิดความเคยชินและชำนาญในการเปล่งเสียงให้ช่วงเสียงยาวขึ้น ดังขึ้น และชัดเจน

■ **สอนการออกเสียงเป็นคำที่มีความหมาย** ในระยะแรกสอนให้เด็กพูดคำเดียว เพื่อให้ง่ายต่อการออกเสียง และเลือกคำที่มีเสียงที่เด็กสามารถออกได้แล้วมา让孩子พูดก่อน เช่น ม-แม่ พ-พ่อ ป-ป้า ฯลฯ

วิธีสอน

1. ถ้าคำที่ออกเสียงตรงกับคำที่มีความหมาย ให้เด็กดูรูปภาพประกอบ เพื่อเด็กจะได้มีความเข้าใจภาษาและรับรู้คำศัพท์
2. ฝึกให้เด็กพูดบ่อยๆ และฝึกให้ออกเสียงสูง-ต่ำ จะช่วยให้เด็กสามารถออกเสียงวรรณยุกต์ได้ เช่น พ-พ่อ ปา-ป้า พิ-พี่ มา-ม้า ฯลฯ
3. หลังจากเด็กพูดได้คล่องแล้วจึงสอนคำที่มีตัวสะกด เช่น ปาก ช้าง

